

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN DERSLERDE SORU YÖNELTME ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ*

Mustafa Levent İNCE **

Şeref ÇİÇEK **

Leyla Saraç YILMAZ **

ÖZET

Bu çalışmanın amacı beden eğitimi öğretmenlerinin derslerinde yönelttikleri soruları incelemektir. Çalışmada öğretmenlerin derslerinde öğrencilere yönelttikleri sorular miktar ve düzey olarak incelenirken, cinsiyet ve çalışılan okul tipinin (devlet yada özel) soru yöneltme davranışlarına olan etkileri de araştırılmıştır. Bu amaçla, 24 ilköğretim 2. kademe (6-8. sınıflar) ve ortaöğretim düzeyinde eğitim veren öğretmen seçilmiştir. Her öğretmenin ikişer ders saati video kamera ile kaydedilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin sesleri kablosuz bir mikrofonla kaydedilmiştir. Kayıtlar tamamen çözümlendikten sonra öğretmenler tarafından öğrencilere ders süresince yöneltilen sorular ayrılmıştır. Sorular Bloom'un "Eğitim Hedefleri Sınıflamasına" göre iki kişi tarafından ayrı ayrı olarak kodlanarak sınıflandırılmıştır. Kodlama yapanlar arası güvenilirlik % 84 olarak tesbit edilmiştir. Bulgulara göre öğretmenler tarafından yöneltilen soruların % 64,2'si bilgi düzeyindedir. Kalan % 27,3'ü kavrama, % 7,7'si uygulama, % 0,8'i ise analiz düzeyinde yöneltilen sorular olarak tesbit edilmiştir. Sentez ve değerlendirme düzeyinde soru yöneltilmemiştir. Öğretmenlerin cinsiyetleri ve öğretmenlik yaptıkları okul tipinin yönelttikleri soru miktarında farklılığa neden olmadığı saptanmıştır ($p > 0.05$). Sonuç olarak beden eğitimi öğretmenlerinin özellikle öğrencilerin üst bilişsel becerilerini uyaran soru yöneltme davranışlarının geliştirilmesine ihtiyaç olduğu görülmüştür. Hizmetçi eğitim programlarında soru yöneltme becerilerini geliştirecek uygulamalar yapılmalıdır.

Anahtar kelimeler: Beden eğitimi dersi, beden eğitimi öğretmeni, soru yöneltme becerisi

---

Geliş tarihi: 02.02.2005; Yayına kabul tarihi: 01.06.2005

* Bu çalışmanın bir bölümü 17-21 Kasım 2004 tarihinde Antalya/Kemer'de yapılan 10. ICHPER-SD Avrupa Kongresi'nde sunulmuştur.

** Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, ANKARA

THE EVALUTION OF ASKING QUESTIONS HABITS IN LESSONS OF PHYSICAL EDUCATION TEACHER'S

ABSTRACT

The purpose of this study was to examine questioning behaviors of physical education teachers in teaching. In particular, specific questions addressed in this study were the amount and level of questioning in physical education classes, and the effects of gender of the teachers and the school type (public or private) on the amount of asked questions. For this purpose, 24 physical education teachers from elementary (6-8 grade level) and secondary schools were selected. Each teacher's two class hours were videotaped. In addition, their voice were recorded by using cordless microphone. All recorded data were fully transcribed, and questions asked to students by teachers during the lessons were captured from the text. Questions were classified according to the Bloom's Taxonomy of Educational Objectives. Two researchers independently coded the questions. Interobserver reliability was 84 percent. Findings indicated that 64,2 percent of all questions asked by the teachers were at the knowledge level. 27,3 percent, 7,7 percent, and 0,8 percent of the questions were at comprehension, application and analysis levels, respectively. None of the questions were either at the synthesis or at the evaluation levels. There were no significant differences in neither gender of teachers nor the worked school type on the amount of questions asked by the teachers ($p > 0.05$). In conclusion, there is a need to develop physical education teachers' questioning skills in their teaching. Professional development programs for the physical education teachers should focus on this aspect of teaching.

Key words: physical education, teachers, questioning skills

GİRİŞ

Öğretmenlerin dersleri sırasında öğrencilerine yönelttikleri soruların niteliği, öğrenmeyi kolaylaştırıcı önemli bir değişken olarak değerlendirilmektedir⁽¹⁾. Özellikle eleştirel düşünmenin geliştirilmesinde ve derinlemesine öğrenmenin sağlanmasında, Bloom'un⁽²⁾ (1956) eğitim hedefleri sınıflamasında üst bilişsel düşünme basamaklarını (analiz, sentez, değerlendirme) hedefleyen soruların önemli rolü olduğu kabul edilmektedir⁽³⁾. Ayrıca, bu tip soruların öğrencilerin ders amacına dönük davranış gösterme düzeylerini, derse gönüllü katılımlarını, birbirleri ile olan etkileşimlerini ve yeni sorular üretme becerilerini olumlu etkilediği saptanmıştır⁽⁴⁾. Üst bilişsel düşünme basamaklarını hedefleyen soruların önemini destekleyen bulgulara rağmen, genel eğitim ve fen-matematik alanında yapılan bazı çalışmalarda öğretmenlerin genelde ezbere, tekrara ve hatırlamaya dönük bilgi ve kavrama gibi alt bilişsel düşünme basamaklarını hedefleyen sorulardan daha fazla yararlandıkları gösterilmiştir^(4, 5, 6).

Genel eğitimde üst bilişsel becerilere, derinlemesine öğrenmeye ve eleştirel düşünmeye önem veren eğitim paradigmalarının beden eğitimi alanını da etkilediği görülmektedir. Bu doğrultuda, Daniel ve Bergman Drewe⁽⁷⁾ (1998) çağdaş eğitim anlayışı içinde okul beden eğitiminin yalnız devinışsel becerilere odaklı olamayacağını, üst bilişsel hedefleri de içermesi gerektiğini vurgulamıştır. McBride⁽⁸⁾ (1999) eleştirel düşünmenin geliştirilmesinde beden

eğitiminin etkin bir araç olarak kullanılabilceğini belirtmiştir. Üst bilişsel becerilere dönük soru yönelme becerisi beden eğitimi öğretmenlerinin eleştirel düşünmeyi geliştirme amacı ile kullanabilecekleri en önemli araçlardan birisi olabilir⁽⁹⁾.

Eğitimin diğer alanlarında öğretmenlerin soru yönelme becerileri detaylı bir şekilde inceleniyor ve sorgulanıyor olmakla birlikte^(3, 4, 5, 6), beden eğitimi alanında bu konuda yeterli bilgi birikimi bulunmamaktadır. Kuzey Amerika örneğinde beden eğitimi alanında yapılan bir çalışmada, öğretmenlerin "Anlamayı Sağlamak İçin Oyun Öğretimi" (Teaching Games for Understanding) modelini kullandıkları derslerinde, öğrencilerine daha fazla üst bilişsel becerilere dönük soru sordukları gösterilmiştir⁽¹⁾. Bir başka çalışmada ise, eleştirel düşünmeyi geliştirme için beden eğitimi uygulamalarının öğretmenlere öğretildiği bir eğitim programının (soru yönelme becerisi bir parçası), öğretmenlerin ilgili becerilerinin gelişmesinde etkili olduğu bulunmuştur⁽⁹⁾. Bu çalışmalar öğretmenlerin beden eğitimi dersi ortamında soru yönelme becerilerini ortaya koymaktan daha ziyade, öğretmenlere uygulanan bazı eğitim programları ile bu becerilerinin nasıl geliştirilebileceğini göstermektedirler.

Ülkemizde beden eğitimi dersinin etkinliği, daha çok devinışsel hedeflere ulaşma düzeyi açısından sorgulanmıştır⁽¹⁰⁾. Beden eğitiminin devinışsel, davranışsal ve bilişsel hedeflerinin öğretmen ve öğrenciler tarafından ne derece öncelikli olduğunu araştıran ve bu hedeflere ulaşma düzeyini inceleyen çalışmalar olmakla birlikte, bu çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemi (anket) dersin özellikle bilişsel hedeflerine ulaşma düzeyinin somut olarak ortaya konmasını mümkün kılmamaktadır^(11, 12). Beden eğitimi ders hedeflerine ulaşmak için eğitim sürecinde kullanılan öğretim yaklaşımları ise, ancak son yıllarda doğrudan gözlem yöntemiyle sorgulanmaya başlamıştır^(13, 14). Demirhan⁽¹⁵⁾ (1997) ülkemizde beden eğitiminin dersinde öğrenci merkezli eğitimin gerekliliğini ve buna bağlı olarak eleştirel ve üst bilişsel hedefleri de odaklayan eğitime olan ihtiyacı vurgulamıştır. Bu açıdan bakıldığında, öğrenci merkezli üst bilişsel becerileri uyaran öğretim yöntemlerinin kullanıldığı öğretim yaklaşımlarının, kullanılma düzeylerine dönük verilere ihtiyaç vardır. Öğretmenlerin soru yönelme becerilerinin değerlendirilmesi de bu ihtiyacın bir parçası olarak görülebilir.

Bu nedenle, çalışmamızın amacı Ankara'da bir grup beden eğitimi öğretmenin ders sırasında öğrencilerine yönelttikleri soruları miktar ve Bloom sınıflamasına göre düzey açısından inceleyerek durum tesbiti yapmaktır. Aynı zamanda, öğretmenlerin cinsiyetlerine göre ve eğitim verdikleri okul tipine (devlet - özel) göre derslerinde soruya yer verme düzeylerini karşılaştırmak hedeflenmiştir.

YÖNTEM

Bu araştırmanın örneklemini Ankara ilindeki devlet ve özel ilköğretim (ikinci. kademe) ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan 24 beden eğitimi öğretmeni oluşturmuştur. Yaş ortalamaları 38.2 ± 6.8 yıl, öğretmenlik deneyimi ortalamaları ise 14.7 ± 8.1 yıl'dır. Ondört öğretmen (% 58.3) erkek, 10 öğretmen (% 41.7) ise kadındır. Onbeş öğretmen (% 62.5) devlet okullarında, dokuz öğretmen (% 37.5) ise özel okullarda görev yapmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı'ndan gerekli izinler alındıktan sonra öğretmenlerin 40'ar dakikalık iki adet dersi video kamera ve ses kayıt cihazı ile kaydedilmiştir. Ses kayıtlarının tamamı çözümlendikten sonra, soru formundaki bütün ifadeleri listelenmiştir. Daha sonra retorik sorular (cevap beklenmeyen fakat gramer olarak soru formundaki cümleler), sınıf yönetimi ve organizasyonu ile ilgili olan sorular elenmiş ve ders amacı ve konusu ile ilgili sorular ayrılmıştır. Ayrılan sorular, Bloom (1956) tarafından geliştirilen eğitim hedeflerinin aşamalı sınıflaması temel alınarak sınıflandırılmıştır. Sorular, bu sınıflamaya göre bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme soruları olarak analiz edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1: Örnek Sorular ve Bu Soruların Bloom Sınıflamasındaki Düzeyleri

Kategori	Kriter	Örnek soru
Bilgi	Öğrenciye daha önce öğrenilmiş bilgiler doğrultusunda tanımlama, hatırlama, tanıma, betimleme yapması için yöneltilen sorular.	Hentbol topunun çapı ve ağırlığı nedir? Bu pasın adı neydi (hatırlıyor musunuz)?
Anlama	Öğrenciye yeniden tanımlama, ilişkileri yorumlama ve karşılaştırma yapması için yöneltilen sorular.	Bu hareketi parmak uçlarında yapmamız niçin önemli? Neden iki elle pas atmadığımızı açıkla mısınız?
Uygulama	Öğrencilerden daha önce öğrenilmiş bilgileri kullanarak problemleri çözmeleri için yöneltilen sorular.	Yerden çıkışta takoz ayarını neye göre yaptın? Sana savunma yapan oyunculara karşı topu nasıl koruyacağını gösterir misin?
Analiz	Öğrencilere karmaşık kavramları parçalara bölmesi, parça veya öğeler arasındaki ilişkileri incelemesi ve prensipleri ayırt etmesi için yöneltilen sorular.	Bu pozisyonda bouns pas yerine havadan pas vermeyi tercih etmendeki sebepler nelerdir? Bu hareketi gösterirken niçin harekete ayak parmak ucu ile başlayıp kendini öne itiyorsun?
Sentez	Öğrencilere iki veya daha fazla düşünce, kavram yada bulguyu bir araya getirerek yeni bilgi üretmesi için yöneltilen sorular.	Bu düzeyde soru yöneltilmemiştir.
Değerlendirme	Öğrencilere kendi bilgi ve algıları veya başkaları tarafından üretilmiş bilgileri kullanarak yargı oluşturma, eleştiri getirme için yöneltilen sorular.	Bu düzeyde soru yöneltilmemiştir.

Sorular konu ile ilgili deneyimli ve doktora eğitilmiş iki araştırmacı tarafından birbirinden ayrı olarak sınıflandırılmıştır. Araştırmacılar arası güvenilirlik basit yüzdeler kullanılarak hesaplanmış ve % 84 olarak bulunmuştur. Araştırmacılar tarafından farklı sınıflandırılan sorular tekrar gözden geçirilmiş ve soruların düzeyi hakkında uzlaşmaya varıldıktan sonra veriler değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde betimsel istatistik (görülme sıklığı, yüzde ve ortalama), basit korelasyon ve Mann-Whitney u testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Analizi yapılan 48 derste öğretmenler tarafından öğrencilere toplam 260 soru yöneltilmiştir (Tablo 2). 48 dersin 9'unda öğrencilere hiç soru yöneltilmemiştir. Diğer 39 derste ise, soruların soru sayısı ders başına 1 ile 43 arasında değişmiştir. Ortalama soru sayısı 5.4 ± 7.0 olmuştur. Öğretmenlerin sordukları soruların % 64,2'lik bölümü hatırlamayı yoklayan bilgi düzeyinde soruları içermiştir. Derslerde Bloom sınıflamasındaki daha üst düzeylere göre yöneltilen soru miktarı incelendiğinde soruların % 27,3'ünün kavrama, % 7,7'sinin uygulama, % 0,8'inin ise analiz düzeyinde olduğu bulunmuştur. Öğretmenler tarafından öğrencilere sınıflamanın en üst düzeyindeki sentez ve değerlendirme tipinde hiç soru yöneltilmemiştir (Tablo 2). Öğretmenlerin incelenen iki dersi arasında soru sorma miktarları açısından $r=0.59$ düzeyinde bir ilişki olduğu saptanmıştır ($p < 0.01$).

Tablo 2: Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Derslerde Öğrencilere Yöneltiltikleri Soruların Bloom Sınıflamasına Göre Düzeyleri

Bloom sınıflamasına göre soru kategorileri							
	Hatırlamayı Yoklayan sorular	Önceden belli ve tek bir yanıtı olan sorular	Önceden belli ve tek bir yanıtı olmayan sorular		Bir değerlendirme sonucunda yanıtlanabilecek sorular		
	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Sentez	Değerlendirme	Toplam
Soru miktarı	167	71	20	2	0	0	260
Yüzde (%)	64,2	27,3	7,7	0,8	0	0	100

Öğretmenlerin soru yöneltilme alışkanlıkları cinsiyetlerine göre incelendiğinde, erkeklerin verdikleri 2 derste ortalama soru yöneltilme sayısı 12.1 ± 14.8 (ortanca = 9) olarak bulunurken, kadınlarda bu oranın 9.1 ± 6.9 (ortanca = 8) olduğu belirlenmiştir (Tablo 3). Devlet okullarında eğitim veren öğretmenlerin verdikleri 2 derste ortalama soru yöneltilme sayıları 12.6 ± 14.2 (ortanca = 11), özel okullarda eğitim veren öğretmenlerinki ise, 7.8 ± 6.5 (ortanca = 6) olarak bulunmuştur (Tablo 3). Mann-Whitney u testi sonuçlarına göre öğretmenlerin soru yöneltilme alışkanlıklarında cinsiyetler açısından ve devlet ya da özel okulda eğitim verme açısından fark olmadığı görülmüştür (cinsiyet için $z = -0.06$, $p = 0.95$; okul tipi için $z = -0.66$, $p = 0.51$).

Tablo 3: Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Cinsiyet ve Çalıştıkları Okul Tipine Göre Analiz Edilen İki Derslerinde Öğrencilerine Yöneltilen Toplam Soru Miktarları

Öğrencilere İki Derste Yöneltilen Toplam Soru Miktarı				
		X ± SD	Ortanca	
Cinsiyet	Erkek	12,1 ± 14,8	9	z = - 0.06
	Kadın	9,1 ± 6,9	8	p = 0.95
Okul tipi	Devlet	12,6 ± 14,2	11	z = - 0.66
	Özel	7,8 ± 6,5	6	p = 0.51

TARTIŞMA

Çalışmamızın bulguları, beden eğitimi öğretmenlerinin ders konusu ile ilgili olarak öğrencilerine yönelttikleri soruların Bloom sınıflamasındaki bilgi, kavrama ve uygulama düzeylerinde olduğunu göstermiştir. Üst bilişsel düzeyde yöneltilen soru miktarının yok denecek kadar az olduğu saptanmıştır. Öğretmenlerin derslerinde düşük bilişsel düzeyde soru sormaları diğer eğitim alanlarında yapılan çalışmalardaki bulgularla benzerdir^{45, 6)}. Öğretmenlerin verdikleri iki dersleri arasında soru yöneltme miktarları açısından orta düzeyde bir ilişki olması ise, bir dersinde soru yöneltmeyi araç olarak kullanan öğretmenlerin diğer derslerinde de bunu kullanma eğiliminde olduğunu göstermektedir. Bazı öğretmenlerin derslerinde hiç soru sormama eğiliminde olması ise, çalışmanın ilginç bir bulgusu olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu sonuç, bu öğretmenlerin öğretim yöntemi olarak daha çok geleneksel öğretmen merkezli ve bilgi aktarmaya dayalı yaklaşımı tercih ettiklerini düşündürmektedir. Saraç'ın⁽¹³⁾ (2003) çalışmasında hizmet içindeki öğretmenlerin Mosston spektrumunda en çok öğretmen merkezli yöntemleri (en çok alıştırma yöntemi) tercih ettiklerini gözlemesi bu değerlendirmemizi desteklemektedir.

Derslerinde soru yönelten öğretmenlerin üst bilişsel düzeyde soru yöneltmeme eğilimi çeşitli şekillerde açıklanabilir. Bunlardan birisi Türk Milli Eğitimi beden eğitimi dersi hedeflerinin üst bilişsel beceri gelişimini içermemesi olabilir. Öğretmenler de verilen düşük düzeydeki bilişsel hedeflere uygun öğretim yaklaşımı ve yöntemlerini uygulayarak üst bilişsel becerileri gözardı ediyor olabilirler. Bir diğeri ise öğretmenlerin beden eğitiminde üst bilişsel becerileri, eleştirel düşünmeyi, derinlemesine anlamayı hangi müfredat modellerini, öğretim yöntemleri ve yaklaşımlarını kullanarak geliştirebileceklerini bilmemeleri olabilir. Hangi açıdan bakılacak olursa olsun, Demirhan'ın⁽¹⁵⁾ (1997) öğrenci merkezli olması gerektiğini vurguladığı beden eğitimi dersinin, en azından bu çalışmadaki öğretmenler tarafından soru yöneltme becerisi açısından yeterince algılanmadığı düşünülebilir.

Çalışmamız öğretmenlerin cinsiyetleri ve eğitim verdikleri okul tipinin (devlet-özel), derslerde soru yönelme miktarını etkilemediğini göstermiştir. Özel okul öğretmenlerinin de derslerinde üst bilişsel düzeyde sorular yönelmemiş olması, bu öğretmenlerin de öğrenci merkezli ve eleştirel düşünmeye odaklanan soru yönelme perspektifinden uzak olduğunu göstermektedir. Özel okulların devlet okullarına göre fiziksel imkan açısından zengin olmaları, öğretmenlerini kendilerinin seçebilmeleri ve böylece öğretmen niteliğini kontrol etme şanslarının olması bu bulguyu önemli kılmaktadır. Buna göre, bu çalışmadaki özel okul öğretmenleri ve bunları denetleyen yönetim mekanizması en azından soru yönelme düzeyini bir ölçü olarak kullanmamaktadır.

Sonuç olarak bu çalışmanın bulguları, öğretmenlerin üst bilişsel düzeyi uyaran soru yönelme yönünde hizmet içi eğitime ihtiyaçları olduğunu göstermektedir. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından verilen hizmet içi eğitimlerde bu konunun ele alınmasının yararlı olacağı görülmektedir. Öğretmenlere soru yönelme becerisini izole uygulamalarla öğretmek yerine Butler'in⁽¹⁾ (1997) bulgusu ışığında soru yönelme becerisinin çok önemli olduğu "Anlamayı Sağlamak İçin Oyun Öğretimi" gibi müfredat modelleri içinde geliştirilmesi daha kolay, anlamlı ve kalıcı olabilir. Ayrıca, Türk Milli Eğitimi içindeki okul beden eğitimi hedef, amaç ve bunlara bağlı uygulamaların güncel eğitim paradigmaları ve hedefleri ile uyumlu olup olmadığının derinlemesine ve çok yönlü olarak incelenmesine ihtiyaç vardır.

KAYNAKLAR

1. Butler, J. (1997). How Would Socrates Teach Games? A constructivist approach. *JOPERD*, 68(9), 42-47.
2. Bloom, B.S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives Handbook One: Cognitive Domain*. Longmans, London.
3. Savage, L.B. (1998). Eliciting Critical Thinking Skills Through Questioning. *Clearing House*, 71(5), 291-293.
4. Cotton, K. (1998). Classroom Questioning. School Improvement Research Series. Regional Educational Laboratory. <http://www.nwrel.org/scpd/sirs/3/cu5.html> adresinden 1.11.2004 tarihinde indirilmiştir.
5. Wimer, J.W., Ridenour, C.S., Thomas, K., Place, A.W. (2001). Higher Order Teacher Questioning of Boys and Girls in Elementary Mathematics Classrooms. *The Journal of Educational Research*, 95(2), 84-92.
6. Phillips, N., Duke, M. (2001). The Questioning Skills of Clinical Teachers and Preceptors: A Comparative Study. *Journal of Advanced Nursing*, 33(4), 523-529.
7. Daniel, M.F., Bergman-Drewe, S. (1998). Higher Order Thinking, Philosophy, and Teacher Education in Physical Education. *Quest*, 50, 33-38.
8. McBride, R. (1999). Critical Thinking in Physical Education Classes. *Clearing House*, March-April, 217-220.
9. Cleland-Donnelly, F., Helion, J., Fry, F. (1999). Modifying Teaching Behaviors to Promote Critical Thinking in K-12 physical education. *Journal of Teaching in Physical Education*, 18, 199-215.

10. Yenal, T.H., Çamlıyer, H., Saracaloğlu, A.S. (1999). İlköğretim İkinci Devre Çocuklarında Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin Motor Beceri ve Yetenekler Üzerine Etkisi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3, 15-24.
11. Sunay, H., Gündüz, N., Tanılkan, K. (2002). Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanan Beden Eğitimi ve Spor Derslerine İlişkin Amaçların Gerçekleşme Düzeyleri ile Öncelikleri Üzerine Bir Araştırma. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3, 35-52.
12. Yıldırım, İ., Yetim, A. (1996). Orta öğretimde Beden Eğitimi Dersinin Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Araştırma. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3, 36-43.
13. Saraç, L. (2003). Teaching Effectiveness Indices of In-Service and Prospective Physical Education Teachers. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
14. Hürmeriç, I. (2003). Assessment of Health Related Physical Activity Level, Lesson Context and Teacher Behavior in Elementary School Physical Education. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
15. Demirhan, G. (1997). Beden Eğitimi ve Sporda Öğretme-Öğrenme Etkinlikleri ve Felsefe. *Spor Bilimleri Dergisi*, 8 (1), 4-16.